



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1999'da Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından anadili hakkını, çok dilliliği ve kültürel çeşitliliği desteklemek, anadilinin kullanımı ve geliştirilmesinin önündeki yasal engelleri kaldırmak ve anadili öğrenim hakkına dikkat çekmek amacıyla 21 Şubat Uluslararası Anadili Günü kabul edilmiş, anadili ve anadilinde eğitim hakkı güvence altına alınmıştır.

21 Şubat "Uluslararası Anadili Günü" vesilesiyle, Türkiye'de milyonlarca insanın konuştuğu Kürt dili başta olmak üzere mevcut dillerin tespit edilerek bu diller üzerindeki kısıtlamaların ve hak ihlallerinin sona erdirilmesi, anadil eğitimi önündeki anayasal ve politik engellerin kaldırılması, Türkiye'de konuşulan ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan veya kırılgan kategoride yer alan dillerin korunması, yaşatılması ve yeni nesillere güvenle aktarılması, kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek için gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Gülüstân Kılıç Koçyiğit

DEM Parti Grupbaşkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai Temelli

DEM Parti Grupbaşkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Etnik ve ulus düzeyinde toplulukların bütün ilişki ve etkinliklerinde kullandıkları ve anlaştıkları dil, o topluluğun anadilidir. Daha geniş bir tanımla, bir insanın hiçbir eğitime tabi tutulmaksızın ailesi, çevresi ve toplumu aracılığı ile öğrendiği dil, anadili olarak tanımlanmaktadır.

Birleşmiş Milletler (BM) Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) da 1999 yılında kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla 21 Şubat'ı Dünya Anadili Günü ilan etmiştir. İlk kez 2000 yılında, dünya çapında kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla kutlanmaya başlanan Dünya Anadili Günü kültürel olarak çok çeşitli olan Türkiye açısından oldukça önemli bir anlam içermektedir. Zira UNESCO raporuna göre Türkiye'de 18 dil kaybolma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Türkiye'de Türkçe, Kürtçe, Abhazca, Arapça, Arnavutça, Çerkezce, Ermenice, Gürcüce, Lazca, Pomakça, Rumca, Süryanice, Tatarca, İbranice gibi dillerin konuşulduğu bilinmektedir. Bu dillerin de birçoğu yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu durumdan en çok etkilenen dillilerin başında Kürtçe ve etkilenenlerin başında ise ana dili Kürtçe olup anadilinde eğitim göremeyen çocuklar gelmektedir.

BM ve Avrupa Konseyi başta olmak üzere birçok uluslararası kurum ve kuruluşu üye ülkelerin imzaladıkları sözleşme ve anlaşmalarda anadili ve anadilinde eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 18 Aralık 1992 tarihli ve 47/135 sayılı kararınca anadil konusunda taraf devletlere anadilde eğitimin bir hak olduğu sorumluluğu yüklenmekte ve eğitimde fırsat eşitliğinin yaratılması yükümlülüğü verilmektedir. Ancak Türkiye Anadili Haklarına dair BM bildirisini kabul etmesine rağmen anadili ile ilgili çekincelerini hala kaldırmamıştır. Bu durum anadilinde eğitim hakkı başta olmak üzere, kültürel çeşitliliği koruma ve geliştirme ile ilgili taraf olunan uluslararası anlaşmaların ihlal edilmesi anlamına gelmektedir.

Anadilin etkili bir şekilde öğrenimi diğer dillerin de öğrenimini etkilemektedir. Anadilinde eğitim alamayan çocuklar kendini ifade etme sorunu yaşamakta ve yaşadıkları güven kaybı nedeni ile eğitimden kopmakta ve zorunlu Türkçe eğitimi ile asimilasyona maruz kalmaktadırlar.

Türkiye’de yıllardır sürdürülen “yabancı” dil eğitiminin başarısızlığının en önemli nedeni; yurttaşların ana diline ilişkin eğitim başta olmak üzere kamusal hizmet sunumunun eksik olmasıdır.

Özellikle Kürtçe konuşan milyonlarca yurttaşın birçok kamu kurumunun hizmetlerinden bihaber olduğu, hizmet sunumu sırasında taleplerini doğru bir şekilde aktaramadığı, birçok zaman hak kayıplarının yaşandığı bilinmektedir. Eğitim kapsamında dillerin korunması için yapılması gereken birçok kamu hizmetinin de yeterince yerine getirilmediği de pratik deneyimlerle ortadadır. Yine kayyım atanan belediyelerin hemen hepsinde çok dilli tabelalar ve levhaların kaldırıldığı ve Kürtçe oyunlar sahneleyen şehir tiyatrolarının sözleşmelerinin feshedildiği, Kürtler için önemli olan şahsiyetlerin heykellerinin söküldüğü bilinmektedir.

Tüm bu nedenlerle Türkiye’de milyonlarca insanın konuştuğu Kürt dili başta olmak üzere mevcut dillerin tespit edilerek bu diller üzerindeki kısıtlamaların ve hak ihlallerinin sona erdirilmesi, anadil eğitimi önündeki anayasal ve politik engellerin kaldırılması, Türkiye’de konuşulan ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan veya kırılgan kategoride yer alan dillerin korunması, yaşatılması ve yeni nesillere güvenle aktarılması, kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek için gerekli tedbirlerin alınması amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.